

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 31. august 2015
Kontor: Straffulbyrdelseskontoret
Sagsnr.: 2015-0030-3660
Dok.: 1690400

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 52 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 4. august 2015. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Ane Røddik Christensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 52 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for danske borgeres mulighed for at modtage erstatning, hvis disse udleveres til strafforfølgelse i andre lande, men bliver frikendt, i forhold til mulighederne for erstatning ved en tilsvarende uberettiget fængsling og strafforfølgelse i Danmark, samt hvorvidt ministeren finder mulighederne for at modtage erstatning rimelige?”

Svar:

1. Reglerne om retten til erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, der gennemføres af danske myndigheder, følger af retsplejelovens kapitel 93 a. De nærmere regler om retten til erstatning i anledning af anholdelse eller fængsling som led i en strafferetlig forfølgning er fastsat i retsplejelovens § 1018 a. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 1018 a. Den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet som led i strafferetlig forfølgning, har krav på erstatning for den derved tilføjede skade, såfremt påtale opgives eller tiltalte frifindes, uden at dette er begrundet i, at han findes utilregnelig. Erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold.

Stk. 2. Selv om betingelserne for at yde erstatning efter stk. 1 ikke er opfyldt, kan erstatning ydes, såfremt den under sagen anvendte frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens udfald eller det af andre særlige grunde findes rimeligt.

Stk. 3. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, såfremt den sigtede selv har givet anledning til foranstaltningerne.”

Det følger således af retsplejelovens § 1018 a, at der som udgangspunkt ydes erstatning på et objektivt grundlag, hvis en person frihedsberøves som led i en strafferetlig forfølgning her i landet, og påtalen senere må opgives, eller vedkommende frifindes. Erstatningen kan dog nedsættes eller nægtes, hvis den pågældende selv har givet anledning til frihedsberøvelsen.

Herudover kan personer, der mener at have et erstatningskrav mod danske myndigheder i anledning af en strafferetlig forfølgning, fremsætte et sådant krav efter dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. retsplejelovens § 1018 h. Erstatning efter disse regler vil dog almindeligvis forudsætte, at myndighederne har begået erstatningspådragende fejl.

2. Når det drejer sig om sager om udlevering af personer til strafforfølging eller straffuldbyrdelse i et andet land, følger det af udleveringslovens § 12, der vedrører udlevering til stater uden for EU og Norden, at retsplejelovens 4. bog, der bl.a. omfatter retsplejelovens kapitel 93 a, tillige gælder i udleveringssager med de fornødne lempelser. (Udleveringslovens § 18 b, stk. 1, og § 18 h, stk. 1, der vedrører henholdsvis udlevering til andre EU-medlemsstater og udlevering til de nordiske lande, indeholder tilsvarende henvisninger til retsplejelovens 4. bog).

Hverken udleveringsloven, retsplejeloven eller forarbejderne hertil ses imidlertid at tage nærmere stilling til, i hvilke tilfælde danske myndigheder må bære ansvaret for en eventuel uberettiget frihedsberøvelse eller anvendelse af andre tvangsindgreb i forbindelse med en udleveringssag, eller under hvilke betingelser der vil kunne ydes erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a.

Højesteret tog i sin dom af 26. august 2014 stilling til, hvorvidt en dansk statsborger, som var blevet udleveret til strafforfølging i USA, men hvor sagen efterfølgende blev afvist af en amerikansk domstol på grund af forældelse, havde krav på erstatning i anledning af den varetægtsfængsling mv., som vedkommende havde været udsat for i Danmark forud for udleveringen til USA. Højesterets dom er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2014, side 3371.

Højesteret fandt, at den pågældende i den konkrete sag ikke havde krav på erstatning efter retsplejelovens § 1018 a og anførte i den forbindelse bl.a. følgende som begrundelse herfor:

”Højesteret finder, at det objektive erstatningsansvar efter retsplejelovens § 1018 a i udleveringssager omfatter tilfælde, hvor det viser sig, at udleveringslovens betingelser ikke var opfyldt, da udleveringen fandt sted. Udfaldet af strafforfølgingen i udlandet er således som udgangspunkt ikke afgørende for erstatningsansvaret.

Efter udleveringslovens § 9 kan udlevering ikke finde sted, hvis strafansvaret for den pågældende handling ville være forældet efter dansk ret. For så vidt angår spørgsmålet om forældelse efter lovgivningen i det land, som har fremsat anmodningen om udlevering, fremgår det af forarbejderne til § 9, at det er klart, at udlevering ikke kan ske, hvis strafforfølging er udelukket på grund af forældelse efter lovgivningen i det pågældende land. Om dette er tilfældet, har danske myndigheder imidlertid som regel ikke mulighed for at foretage nogen nærmere prøvelse af. Hvis den, der ønskes udleveret, gør gældende, at der efter regler i det pågældende land er indtrådt forældelse, vil der kunne være anled-

ning til at tilvejebringe en erklæring herom fra myndighederne i den fremmede stat. Går denne erklæring ud på, at forældelse ikke er indtrådt, må erklæringen normalt lægges til grund (Folketings-tidende 1966-67, Tillæg A, L 122, sp. 2549).

Som grundlag for vurderingen af spørgsmålet om forældelse efter amerikansk ret forelå forud for Østre Landsrets kendelse af 2. juli 2009 om udlevering navnlig en udtalelse af 26. november 2008 fra det amerikanske justitsministerium. I erklæringen redegøres dels for det retlige grundlag, dels for den bevismæssige bedøm-melse af, om forældelsesfristen var suspenderet.

Det var i den forbindelse myndighedernes vurdering, at E ved sin udrejse fra USA var flygtet fra retsforfølgning, og at der derfor ikke var indtrådt forældelse.

Efter udleveringen til USA blev der ved distriktsdomstolen i Flo-rida gennemført en bevisførelse til belysning af forældelses-spørgsmålet. Herefter afviste distriktsdomstolen sagen som foræl-det.

Højesteret finder, at udfaldet af strafforfølgningen i USA under de anførte omstændigheder ikke giver grundlag for at antage, at be-tingelserne for udlevering ikke var opfyldt, da udlevering fandt sted. E har derfor ikke krav på erstatning efter retsplejelovens § 1018 a.”

Som det fremgår indledningsvist af det anførte citat, finder Højesteret, at det objektive erstatningsansvar efter retsplejelovens § 1018 a i udleve-ringssager omfatter tilfælde, hvor det viser sig, at udleveringslovens betin-gelser ikke var opfyldt, da udleveringen fandt sted. Udfaldet af straffor-følgningen i udlandet er således som udgangspunkt ikke afgørende for er-statningsansvaret.

Det kan i den forbindelse også anføres, at de danske myndigheder i almin-delighed ikke har indflydelse på forløbet og udfaldet af den bagvedliggen-de straffesag i udlandet, ligesom de danske myndigheder ved behandlingen af udleveringssager ikke skal – og normalt heller ikke vil have praktisk mulighed for – at foretage en nærmere, materiel prøvelse af selve den udenlandske straffesag.

Adgangen til at søge erstatning for uberettiget fængsling mv. efter dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. retsplejelovens § 1018 h som beskrevet ovenfor under punkt 1, finder tilsvarende anvendelse i forbindelse ud-leveringssager.

I de tilfælde, hvor der ikke efter de danske regler påhviler de danske myndigheder et erstatningsansvar, må et eventuelt erstatningskrav i stedet rejses over for myndighederne i det land, der har begæret og fået vedkommende udleveret fra Danmark.

3. Udlevering er et vigtigt redskab i det internationale samarbejde for at bekæmpe kriminalitet. Dette gælder både grænseoverskridende kriminalitet, som f.eks. international narkohandel eller terrorisme, og national kriminalitet, hvor gerningsmanden er flygtet til et andet land.

Reglerne i udleveringsloven har således til formål at sikre, at personer, som i udlandet er sigtet for at have begået en forbrydelse af en vis alvorlighed, kan udleveres – hvis udleveringsbetingelserne i øvrigt er opfyldt – og dermed blive stillet til regnskab for deres handlinger ved en domstol i det pågældende land.

Det internationale samarbejde om udlevering, som Danmark deltager i, herunder i form af konventioner og bilaterale aftaler, er tillige udtryk for en gensidig tillid til og anerkendelse af hinandens retssystemer landene imellem.

På den baggrund finder jeg det rimeligt, at et eventuelt erstatningskrav i anledning af en udlevering fra Danmark i nogle tilfælde må rejses over for myndighederne i det land, der udleveres til, også selv om reglerne om erstatning i det pågældende land måtte afvige fra de danske erstatningsregler.